

* * * *HISTORIA URBANA*, tom II, 1994/1, 108 p.

În urmă cu aproximativ doi ani era lansat la București primul număr al revistei *Historia Urbana*, apărută sub egida Comisiei de Istorie a Orașelor din România. Dacă acel prim număr reunea, cu prioritate, comunicări ale sesiunii anuale a C.I.O.R. de la Brăila (mai 1993), al doilea număr al revistei face dovada faptului că noua publicație nu este o apariție întâmplătoare, ocazionată de întrunirea de la Brăila, ci își îndreptățește menirea de publicație periodică, reunind studii de specialitate în domeniul istoriei urbanismului.

Numărul prezent este împărțit în trei părți. În cea dintâi, *Geneza orașelor din spațiul românesc*, sunt reunite patru studii asupra genezei unor târguri și orașe. Pentru început, este publicată

partea a II-a a lucrării Renatei Möhlenkamp privind formarea și dezvoltarea orașelor medievale moldovenești până la sfârșitul secolului al XVI-lea (p. 5-17; prima parte a fost inclusă în volumul *Români în istoria universală*, III/1, 1988, p. 911-974).

Regretatul profesor ieșean Al. Andronic face câteva considerații asupra genezei orașului Vaslui (p. 19-22). Apărut pentru prima oară în actele de cancelarie domnească la 31 martie 1423, Vasluiul a beneficiat de condiții fizico-geografice optime spre a deveni un târg de vale. Situarea sa la întretăierea unor importante căi de comunicații, precum și creșterea demografică din secolele X-XIV, reprezintă factori primordiali pentru autorul studiului în explicarea procesului genezei orașului Vaslui.

În aceeași ordine de idei, a genezei târgurilor și orașelor medievale, Mircea Rusu se referă la câteva aspecte ale acestui proces în Transilvania (p. 23-42). Coroborând informațiile din izvoarele scrise cu rezultatele cercetărilor arheologice, autorul consideră că pe teritoriul Transilvaniei au existat, în secolele X-XIII, 11 orașe (*urbis-civitis*), 13 târguri (*forum*) și 49 cetăți (*castrum*), dintre care 37 atestate documentar și 12 prin săpături arheologice. Sunt prezentate apoi procesele evolutive pe care le-au parcurs unele cetăți transilvane până a deveni orașe: Alba-Iulia, Cluj-Napoca, Turda, Dăbâca, Biharea, Oradea, Cenad.

Prima parte se încheie cu studiul profesorului Vasile Neamțu privind dezvoltarea orașului Baia în contextul relațiilor comerciale din sud-estul Europei la sfârșitul secolului XIII și prima jumătate a secolului XIV (p. 43-50). Fiind la origine un sat, Baia s-a detașat treptat de celelalte așezări rurale, devenind, pe la mijlocul secolului XIV, reședință voievodală. Descoperirile de monede și de ceramică de calitate superioară documentează interesul manifestat de negustori pentru Baia, care este racordată astfel la circuitul economic al vremii.

A doua parte este rezervată evoluției urbanistice. Primul studiu este semnat de Michel Tanase (p. 51-70), care, plecând de la teoriile lui Camillo Sitte privind formarea piețelor orașelor pe principii artistice, prin dezvoltarea lor progresivă de-a lungul timpului, propune un nou model – “piața evolutivă” –, stabilind fazele semnificative ale acestei evoluții, având drept exemplu piața orașului Mediaș.

Gh.I. Cantacuzino se oprește asupra câtorva aspecte ale dezvoltării urbane a orașului Târgoviște în prima jumătate a secolului XVII (p. 71-78). Reședință domnească, Târgoviștea a atras numeroși meșteșugari și negustori, a căror prezență a dus la ridicarea potențialului economic. Ca rezultat al acestei dezvoltări economice a fost puternicul avânt urban. Se ridică noi edificii de cult, crește numărul caselor, iar sub Matei Basarab este fortificat orașul cu un val de pământ cu palisadă și cu șanț la exterior,

având 10 bastioane și se dezvoltă noi mahalale și ulițe. Toate acestea sunt pentru autor doar câteva date privind dezvoltarea urbanistică a Târgoviștei, date ce ar putea fi îmbunătățite, mai ales prin cercetări arheologice.

A treia parte este dedicată contribuțiilor la istoria orașelor. Astfel, Gernot Nussbächer ne oferă date noi privitoare la istoria administrației orașului Brașov în secolele XIII-XVI (p. 79-90). Dacă primele colonizări germane pe teritoriul actual al orașului Brașov s-au făcut în deceniul al doilea din secolul XIII, întemeindu-se trei așezări – Corona (în jurul actualei Biserici Negre), Brașov (pe panta vestică a Dealului Cetățuia) și Bartolomeu (pe panta estică a Dealului Șprenghei) –, cea dintâi mențiune documentară despre organizarea orășenească provine din anul 1342 – pentru Corona. Tot de la mijlocul secolului XIV datează și primul sigiliu al Brașovului. Autorul prezintă apoi mai multe documente privind administrația orașului Brașov, dar și privilegiile comerciale mai importante, ce au făcut ca la sfârșitul secolului XVI Brașovul să devină cel mai mare oraș din Transilvania, precum și un important centru economic.

Maria Dogaru ne prezintă un sigiliu necunoscut al orașului Vaslui din secolul XVII (p. 91-96). Este vorba de o impresiune sfragistică pe un document datat 1 septembrie 1610 (1641). În emblema sigiliului se disting doi pești plasați pe orizontală, înotând spre dreapta și însoțiți de un astru cu mai multe raze. În exergă se poate citi: “Pecetea târgului domnului Ștefan Voievod-Vaslui”.

Volumul dedică un spațiu amplu pentru recenzii și note bibliografice, ca și pentru cronică.

Valoarea științifică indiscutabilă, tematica variată și forma grafică impun în publicistica științifică românească noua revistă apărută în Editura Academiei. Îi dorim succes și așteptăm cu interes viitoarele numere.

VASILE COTIUGĂ